

Gewenste onbevangenheid

- "Pappa....." "Hhm." "Pappa, houdt de Here Jezus van de duivel?" "Hè???" Opeens was ik klaar wakker. "Hoe bedoel je?" "Nou, Jezus zegt zelf: 'Heb je vijanden lief.'"
- "Oh, ja hoor, oma komt wel in de hemel. Echt wel!" "Maar hoe kan dat dan, ze is dood." "Dat kan best! Dan komt er een helikopter en die neemt haar mee en dan..."

Kinderen hebben een benijdenswaardige frisheid. Wat er ook op ze afkomt, meestal reageren ze direct, spontaan, ongehinderd. Hoe jonger, hoe minder gehinderd door 'Kun je dit wel vragen?', 'Dat mag je niet zeggen!' of 'Zo is het nu eenmaal.' Door die natuurlijke onbevangenheid hebben ze vaak een verrassend nieuwe kijk op allerlei dingen.

Samen noten kraken

Met de jaren slibt er iets dicht, merk ik bij mezelf. Opgedane levenservaring, verworven opvattingen, ooit gekozen denkbeelden, ze remmen het flexibel denken. Ik zie het in mijn omgang met de Bijbel. Ik ben diep overtuigd van het belang van Gods Woord. Een na te streven ideaal is voor mij: praktijkgericht luisteren naar Gods spreken. Maar... dat lijkt alleen maar moeilijker te gaan. Ik ben nu zo'n twintig jaar actief met de Bijbel bezig, maar als ik het boek nu opensla reageer ik wel eens averechts. Cursieve kopjes boven een tekstfragment, zoals *De tweede wonderbare spijziging* of *De gelijkenis van de verloren zoon* werken als een irritante domper. Het nieuwe is eraf. Zal ik het nog lezen? Ik ken de afloop toch al wel.

Bijbelteksten beginnen te lijken op noten. Een harde schil met een voedzame kern. Geen hapklaar vruchtvlees met een pit om voor op te passen. Nee, er is wat voor nodig om van een noot te genieten: de schil moet opengebroken. Daarom zoek ik nu steeds invalshoeken om het Woord te openen.

Als ik met anderen ben stel ik wel eens voor om ons te verplaatsen in de personen uit een Bijbelverhaal. Dan lezen we bijvoorbeeld Handelingen 1:1-11 over *De hemelvaart* met suggesties als:

- Met wie voel je je verwant? Met Thomas? Met Petrus? Of Bartholomeüs? ...
- Probeer je in een van hen in te leven en ga eens na: Wat heb ik daar eigenlijk op die berg te zoeken? Hoe voel ik me? Wat gaat er door me heen? Wat ga ik zeggen?
- Laten we nu spontaan delen wat dit gebeuren op de berg bij ons losmaakt. Voel je vrij om gewoon op elkaar te reageren...

Tot nu toe is mijn ervaring: de noot wordt gekraakt! En elke keer breekt de bolster op een andere plek.

Volgen van 'De navolging'

Als ik alleen ben schakel ik toch vaak een ander in om ontvankelijk naar de Bijbel te luisteren. Bij voorkeur schenk ik aandacht aan iemand uit een heel andere cultuur of uit een andere tijd. Wat heeft die persoon in de Bijbel ontdekt? Werpt hij of zij een ander licht op een bepaald gedeelte? Zo ben ik de afgelopen zomer bij Thomas à Kempis in de leer geweest. Als jongvolwassene trok hij uit het Duitse Kempen naar Zwolle en leefde er meer

dan 70 jaar, gedreven door het verlangen 'altijd het leven van onze Heer Jezus Christus te overwegen.' Zijn boek *De navolging van Christus* zit vol originele overpeinzingen bij tal van bijbelgedeelten.

Het afgelopen seizoen bestudeerde ik het boek Job. Maar dat er nog véél meer te ontdekken valt merkte ik wel bij Thomas. Zo schrijft hij ergens: 'Gans verslagen sta ik, als ik bedenk, dat ook de hemelen niet zuiver zijn in uw ogen (Job 15:15).' En ook: 'Indien gij in de engelen gebreken vond en zelfs hen niet gespaard hebt (Job 4:18)'

Gans verslagen? Deze teksten waren helemaal niet tot mij doorgedrongen. Ik had er gewoon overheen gelezen, terwijl het toch niet niks is wat de Bijbel hier zegt. Of een ander voorbeeld. 'En ik ben mijzelf tot een last geworden, daar mijn geest naar boven en mijn vlees naar beneden wil.' Ja! Zo is het bij mij ook. Ik ken dezelfde innerlijke strijd, zit mezelf ook in de weg, maar ik zag het nog nooit zo helder verwoord. Talrijke voorbeelden kan ik noemen van bijbelverzen die opnieuw voor me zijn gaan leven door dit meditatieboek.

'... maar spreek Gij zelf liever...'

En toch. Iets anders is nog meer nodig. Andere mensen kunnen helpen opnieuw ontvankelijk te worden voor wat de Heer zegt. Maar Thomas van Kempen plaatst er een kanttekening bij, die mij raakt. Verwacht het niet van groepen (waar ik zo vaak en met plezier in meedraai) of van boeken (die ik zo graag en veel lees). Volgens Thomas is het voor alles nodig innerlijk stil te worden. Ik denk dat hij bedoelt: in gebed. Eenvoudig, open, ontvangend. Eerst je hart ontsluiten voor de Heer: "spreek Gij zelf liever." Daarna Zijn Woord openen en werkelijk naar Hem luisteren. Gods Woord spreekt dan vanzelf. Het mooiste uit *De navolging* en het bruikbaarste voor mijn gebed werd daarom:

Dat Mozes tot mij niet spreke of een der profeten,
maar spreek Gij zelf liever, Heere God, Gij, die alle profeten bezielt en verlicht.
Gij alleen toch kunt, zonder hen, mij volkomen onderrichten,
terwijl zij, zonder u, niets vermogen.
Zij kunnen ons wel den klank der woorden doen vernemen,
maar den geest deelen zij niet mede.
Zij spreken schoone woorden,
maar, als Gij zwijgt, maken zij het hart niet brandende.
Zij brengen de letter over,
maar Gij opent het verstand.
Zij verkondigen de verborgenheden,
maar Gij ontsluit den zin van wat anders verzegeld blijft.
Zij schrijven ons uwe geboden voor,
maar Gij leert ze volbrengen.
Zij wijzen den weg,
maar Gij schenkt de kracht om daarop te wandelen.
Zij komen met hun woord en werk alleen van buiten af,
maar Gij onderwijst en verlicht de harten.
Zij besproeien van buiten,
maar Gij geeft den wasdom.
Zij roepen luide met hunne woorden,
maar Gij voegt bij het hooren ook het verstaan.
Dat dan Mozes niet tot mij spreke,
maar Gij, Heer mijn God, die de eeuwige Waarheid zijt,
opdat ik niet sterve en zonder vrucht blijve,
zoo ik alleen uitwendig vermaand en niet ook inwendig ontvlamd ware,
en opdat het mij eens niet tot een oordeel zij,
dat ik uw woord wel gehoord, maar niet gedaan,
wel gekend, maar niet bemind,
wel geloofd, maar niet bewaard zou hebben.
Spreek dan, Heer! want uw knecht hoort,
Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.